

Vojenskopolitická linie

XIV. sjezdu KSČ

Teoretickým základem vojenské politiky KSČ a ČSSR je marxisticko-leninské učení o obraně socialistické vlasti. Základní ideje o vojenské obraně vítězně proletářské revoluce formulovali ve svých dílech K. Marx a B. Engels. V. I. Lenin vytvořil v nových historických podmínkách současně s novou teorií socialistické revoluce i teorii obrany socialistické vlasti.

Teorie obrany socialistické vlasti byla dále rozvinuta v usneseních sjezdů, KSSS, v dokumentech porad představitelů komunistických a dělnických stran, v dokumentech obranné organizace zemí socialistického společenství — Varšavské smlouvy, v dokumentech KSČ.

Obrana socialistické vlasti, socialistických států, je i dnes vynucena reálnou hrozbou agresivní imperialistické politiky — politiky nejreakčnějších sil současného světa, které hájí přežití společenský řád, založený na parazitismu malé skupiny vlastníků monopolního kapitálu a vykořisťování celých národů.

Politika imperialismu podala v posledních letech mnoho důkazů o tom, že jeho reakční, agresivní podstata se nemění. Imperialismus představuje neustálou hrozbu světovému míru. Jeho neoddelitelným rysem je militarismus, který právě v poválečném období roste nebyvalou směrou. Militarizační tendence v poslední době v hlavních kapitalistických zemích ještě

zesílily. To vyplývá z mnoha skutečností, především z neustálého růstu vojenských výdajů zemí Severoatlantického paktu. Od roku 1969 se zvýšily šestinásobně. V roce 1972 činily již obrovskou sumu 114,6 miliard dolarů. Spojené státy vydaly v rozmezí let 1945—1970 na zbrojení 1100 miliard dolarů. Právě dnes by bylo zásadní chybou podceňovat nebezpečí války, které vytváří imperialismus a především hlavní síla světové reakce — imperialismus americký. Síly agrese a militarismu byly sice zatlačeny, nebyly však zatím zcela zneškodněny. Pokud jde o přímé použití vojenské síly, přináší politika imperialismu v poválečném období desítky příkladů omezených, lokálních válek, vojenských intervencí a kontrarevolučních pučů. Za zcela odstraněné nemůžeme považovat ani nebezpečí nové světové války, která by měla všeobecný, raketový jaderný charakter.

V politice našeho státu, ležícího na rozhraní kapitalistického a socialistického světa, se soustřeďuje mnoho významných momentů, které se vztahují nejen k zajištění naší obrany, ale i obrany ostatních socialistických zemí, celého socialistického společenství národů. Stabilita našeho státu a důsledné plnění internacionálních povinností má širší, celoevropský význam. Proto těmto otázkám věnoval XIV. sjezd KSČ takovou pozornost.

XIV. sjezd KSČ (25.—29. 5. 1971) představuje významný mezník v dějinách strany a socialistického Československa. Sjezd uzavřel konsolidační proces strany a společností a současně vypracoval generální linii výstavby rozvinuté socialistické společnosti. Tato linie směřuje k dalšímu upevnění vedoucí úlohy strany, k posílení materiálně technické základny socialismu, ke zvýšení úlohy dělnické třídy ve společnosti, k rozvinutí velkovýrobního charakteru družstevního zemědělství, k prohloubení mezinárodní socialistické ekonomické integrace, k všestrannému rozvoji vědy, školství a kultury a k upevnění mezinárodního postavení ČSSR.

Význačnou součástí sjezdové linie je linie vojenskopolitická. Sjezd, vycházející z jednoty mírové a obranné výstavby, zdůraznil, že **trvalým úkolem celé společnosti, ozbrojených sil, státních a společenských orgánů a institucí je zajištění spolehlivé obrany země a socialistických vymožeností našeho lidu.** Z tohoto pojetí obrany socialismu vyplývá, že sjezdovou vojenskopolitickou linií nemůžeme zužovat pouze za vymezení konkrétních úkolů československým ozbrojeným silám. Vojenskopolitická linie XIV. sjezdu strany má širší záběr. Přímou či nepřímou se dotýká, respektive je obsažena, ve všech hlavních částech politické linie, jež vymezuje obsah a zaměření vnitřní a zahraniční politiky.

KSČ přistupuje k problematice zajištění nezávislosti a bezpečnosti socialistického Československa z **třídních, internacionálních pozic a realizuje je v rámci smluvního systému,** jehož základní pilíř tvoří československo-sovětská spojenecká smlouva z května 1970, a v rámci jednotného úsilí členských států Varšavské smlouvy.

XIV. sjezd KSČ ustanovil hlavní obsah, zaměření a cíle československé zahraniční politiky. Vycházel přitom z existence třídně rozděleného světa a ze závěrů XXIV. sjezdu KSSS, který provedl všestrannou vědeckou analýzu vývoje světového revolučního procesu, odhalil nové tendence a změny ve vývoji mezinárodních vztahů, charakterizoval podstatu procesu změn v poměru sil mezi socialismem a imperialismem ve prospěch socialismu, vymezil hlavní rysy vojenskopolitické situace v Evropě i ve světě a vypracoval ofenzivní mírový program. XIV. sjezd zdůraznil, že „trvalým základem zahraničně politické linie KSČ a ČSSR, hlavní zárukou svobody, nezávislosti a socialistického vývoje naší vlasti jsou vztahy bratrské spolupráce, přátelství a pevného spojení se SSSR a s ostatními socialistickými země-

mi“.¹⁾ Tento závěr XIV. sjezdu KSČ představuje jak hlavní východisko, tak hlavní obsahové zaměření československé zahraniční a vojenské politiky.

XIV. sjezd KSČ vycházející z vnějších a vnitřních souvislostí a z nejvlastnějších zájmů dělnické třídy, vymezil hlavní úkoly československé zahraniční politiky takto:

- koordinovanou zahraničně politickou činností se zeměmi socialistického společenství v čele se SSSR zajistit příznivé mírové mezinárodní podmínky pro výstavbu rozvinuté socialistické společnosti;
- na základě marxismu-leninismu, proletářského internacionalismu a závěrů mezinárodní rady komunistických a dělnických stran v Moskvě (1969) aktivně přispívat k upevňování jednoty a semknutosti socialistických zemí, mezinárodního komunistického hnutí a všech protimperialistických sil. Rozhodně bojovat proti pravcovému oportunismu a pokračovat v principiální kritice maoistických teorií a praxe, které poškozují věc socialismu a světového komunistického hnutí;

- podporovat bratrské strany kapitalistických zemí v jejich zápase proti panství monopolů za práva a spravedlivé požadavky dělnické třídy. Podporovat úsilí komunistických a revolučně demokratických stran mladých národních států Asie, Afriky a Latinské Ameriky o překonání nepřítivného sociálně ekonomického dědictví kolonialismu a závislosti na imperialismu a jejich boj proti neokolonialismu. Poskytovat pomoc národně osvobozeneckému boji dosud ujařmených národů;

- koordinovaně se Sovětským svazem a dalšími socialistickými zeměmi bojovat za prosazení leninské politiky mírového soužití států s rozdílným společenským zřízením. Rozhodně čelit agresivní politice imperialismu a aktivně se spolupodílet na realizaci mírového programu XXIV. sjezdu KSSS.

Realistická a konstruktivní zahraničně politická linie XIV. sjezdu — dále konkretizovaná říjnovým plénem ÚV KSČ (1971) — spojuje v dialektickou jednotu naše státní, národní a internacionální zájmy. Úspěchy dosažené při její realizaci výrazně pomohly upevnit zahraničně politické postavení a bezpečnost ČSSR. Jsou výsledkem cílevědomé aktivity československé zahraniční politiky, především však výsledkem koordinace zahraničně politické činnosti zemí socialistického společenství. ČSSR svým dílem přispívá k realizaci mírového programu XXIV. sjezdu KSSS, pražské deklarace schválené Poli-

¹⁾ XIV. sjezd KSČ, Praha, Svoboda 1971, s. 585 až 586

tickým poradním výborem Varšavské smlouvy v lednu 1972 a závěrů krymských porad vedoucích představitelů bratrských komunistických a dělnických stran z let 1971, 1972 a 1973.

Vojenskopolitická linie XIV. sjezdu KSČ vychází z **vnitropolitických, zahraničně politických závěrů sjezdu, z doktrinálních závěrů obranné organizace Varšavské smlouvy a z vojenskopolitické situace v Evropě.** „Žijeme na hranicích imperia- listického světa“, prohlásil na sjezdu s. G. Husák, „a nemůžeme ani na chvíli ztrá- cet ze zřetele, že musíme být připraveni spolu s našimi spojenci k obraně národní a státní nezávislosti i socialistického zř- ízení. Zabezpečujeme tento úkol v rámci společného úsilí států Varšavské smlouvy, opření o pevné, nerozborné přátelství se Sovětským svazem.“²⁾ Realizace této linie předpokládá posílení politické, ekonomické a vojenské síly Československa natolik, aby se naše vlast stala pevným a spoleh- livým článkem socialistického společen- ství. To se vši vážností zdůraznilo i říjno- vé plénum ÚV KSČ, které projednalo otáz- ky mezinárodních vztahů. Pro ČSLA z toho vyplývá náročný úkol — vysokou bojovou připraveností a bojovou pohotovostí aktiv- ně přispívat ke zvyšování vojenské síly obranné organizace Varšavské smlouvy. Jen tak může ČSLA jako součást prvního strategického sledu Varšavské smlouvy v případě potřeby zajistit splnění všech závažných úkolů, které jsou před ní posta- veny. Proto je **trvalým úkolem ČSLA roz- víjet těsnou spolupráci s bratrskými armá- dami Varšavské smlouvy, především se So- větskou armádou.**

Těsná spolupráce ozbrojených sil So- větského svazu a Československa, ČSLA a Střední skupiny sovětských vojsk je v na- šem nejvlastnějším národním a státním zájmu. Sovětská armáda zajišťuje našim ozbrojeným silám mohutný štít raketových jaderných zbraní. Všechny problémy, kte- ré souvisí s obranou ČSSR, jakož i všech- ny vojenskoodborné otázky, jež vystupují do popředí v důsledku vědeckotechnické revoluce ve vojenství, může ČSLA řešit pouze v rámci a za spolupráce armád Var- šavské smlouvy, především v těsné spolu- práci se Sovětskou armádou. Z uvedených vnějších souvislostí vyplývá, že vojensko- politická linie v ucelené podobě vyjadřu- je naše státní, národní a internacionální zájmy.

Dokumenty XIV. sjezdu, jakož i další stranické a státní dokumenty vymezují tyto **hlavní principy československého branného systému:**

²⁾ XIV. sjezd KSČ, Praha, Svoboda 1971, s. 55

— obrana ČSSR, která je nedílnou součástí socialistického společenství, se řeší a garantuje ve společném úsilí obran- né koalice států Varšavské smlouvy. Pří- slušnost ČSSR k Varšavské smlouvě, spo- jenectví se Sovětským svazem představuje hlavní záruku bezpečnosti a nezávislosti socialistického Československa;

— ochrana ČSSR vyžaduje dialektickou jednotu politických, ekonomických a vo- jenských faktorů. To předpokládá optimál- ní využití všech vojenských, morálně poli- tických a vědeckotechnických možností členských států Varšavské smlouvy. ČSSR důsledným plněním generální linie XIV. sjezdu strany svým dílem aktivně přispí- vá a dokazuje, že jednota národního a in- ternacionálního v obraně socialistické vlasti je nám věci vlastní. Obrana socia- lismu v Československu je neoddělitelná od obrany celého socialistického společen- ství;

— obrana ČSSR spočívá v jednotě ar- mády a lidu. Československý politický sy- stém vytváří optimální podmínky a před- poklady pro sjednocování zájmů nejen všech sociálních skupin, ale i jednotlivců s celospolečenskými zájmy, což umožňuje využít aktivity a iniciativy širokých lido- vých mas pro třídně pojatou obranu so- cialistické vlasti. V tomto směru podal zejména XIV. sjezd strany přesnou cha- rakteristiku sociální struktury naší společ- nosti;

— obrana ČSSR je spojena s vytvoře- ním jednotného systému branné výchovy obyvatelstva. Tuto problematiku komplex- ně řeší zákon ze dne 27. 6. 1973 č. 73 Sb. o branné výchově. Konstatuje se v něm: „Prohlubování branné výchovy na vyhra- něné třídních a internacionálních základech, posilování jednoty ozbrojených sil a lidu tak, aby obrana socialistické vlasti a věci cti každého občana, je důležitým úko- lem branné politiky státu.“³⁾

XIV. sjezd KSČ v souladu s marxis- ticko-leninskou teorií o válce a armádě všestranně objasnil a zdůvodnil, že socia- listická společnost potřebuje tak přípra- vené mocenské prostředky, aby byly schopny ochránit revoluční vymoženosti pracujících před vnitřními i vnějšími ne- přáteli. Proto **výstavba československých ozbrojených sil tvoří nedílnou součást bu- dování vyspělé socialistické společnosti.** Vojenský organizmus představuje základní mocenskou instituci socialistického státu. Všestranně a úspěšně se může rozvíjet pouze pod přímým vedením strany. ČSLA jako mocenský nástroj socialistického stá-

³⁾ Obrana socialistické vlasti nejčestnější povin- nost občana ČSSR, Praha 1973, s. 17

tu plní dvě funkce: vnitřní a vnější. Obě tyto funkce mají hluboký třídní obsah. Proto XIV. sjezd stanovil ČSLA pro nejbližší etapu velmi důležité a náročné úkoly:

Prvořadým úkolem, který vyplývá pro ČSLA z vojenskopolitické linie, je **rozvíjet a prohlubovat vedoucí úlohu strany** s cílem dosáhnout důsledného a všestranného uplatnění leninských principů výstavby a života armády, prohloubit politickou a organizační jednotu armádní stranické organizace, vytvořit cílevědomou a nepřetržitou stranickopolitickou práci politické a ideologické záruky proti recidivám minulosti a opakování příčin politické krize. Rostoucí význam vedoucí úlohy strany při upevňování obranyschopnosti země, zvyšování bojové pohotovosti a připravenosti ČSLA vyplývá z důležitosti řešení otázky války a míru za podmínek existence raketových jaderných zbraní a je umocněn vědeckotechnickou revolucí ve vojenství. Historické zkušenosti přesvědčivě ukazují, že výstavba socialistické armády nového typu nemůže být automatickou a živelnou záležitostí. Může úspěšně probíhat jedine pod vedením strany, která na základě marxisticko-leninské teorie formuluje program výstavby ČSLA, řídí a organizuje jeho plnění.

Nové úkoly vytyčené sjezdem, zejména potřeba vyšší kvality a účinnosti stranickopolitické práce, si vyžádaly upřesnění a novou formulaci **postavení, místa, úlohy a obsahu práce politických orgánů a stranických organizací**. Proto předsednictvo ÚV KSČ v prosinci 1971 schválilo dva významné dokumenty: Směrnice pro práci politických orgánů a Směrnice pro práci organizací KSČ v ČSLA. Oba tyto dokumenty vytvářejí příznivé podmínky pro splnění náročných úkolů XIV. sjezdu strany a pro prohloubení její vedoucí úlohy. Upevňování vedoucí úlohy strany je objektivní potřebou rozvoje ČSLA. Z tohoto důvodu tvoří upevňování principu vedoucí úlohy strany základ sjezdové vojenskopolitické linie.

XIV. sjezd KSČ na podkladě poučení z minulosti a zároveň na podkladě současné situace v ČSLA uložil úkol: **třídní a politický upevnit armádu**. Tento druhý úkol v sobě integruje jednak zlepšovat sociální složení velitelského sboru pravidelným doplňováním z řad dělnické a rolnické mládeže, jednak cílevědomým zkvalitňováním třídně vyhraněného systému ideově výchovné a masové politické práce formovat socialistické uvědomění příslušníků armády. V současné době na tomto úseku vystupují do popředí tyto požadavky: pěstovat u příslušníků armády vědomí socia-

listického vlastenectví a proletářského internacionalismu, prohlubovat třídní chápání internacionálních úkolů obrany socialismu, pěstovat nenávisť k třídnímu nepříteli.

Velitelské kádry tvoří zlatý fond československých ozbrojených sil. Jejich příprava hlavní úloha při zvyšování připravenosti a bojeschopnosti armády. Hrají rozhodující úlohu při formování vysokých morálně politických a psychologických kvalit příslušníků armády. Třídní, ideové zocelování velitelských kádřů, zdokonalování jejich organizačních schopností a vysoké prvotřídní mistrovství představuje rozhodující podmínku, aby ČSLA mohla úspěšně plnit náročné úkoly vytyčené XIV. sjezdem KSČ. Drazé zaplacené zkušenosti z krizových let 1968–1969 jednoznačně potvrzují skutečnost, že ve velitelském sboru nemůže a nesmí být místo pro sebemenší projevy apolitičnosti a bezideovosti. Každý velitel a politický pracovník v duchu branného zákona, přísahy, řádů a předpisů nese vysokou zodpovědnost za morální stav podřízených, za vysokou bojovou pohotovost jednotky. Trvalou podporu musí mít nároční velitelé, kteří správně spojují nedílnou velitelskou pravomoc s principiální stranickostí. Proces třídního a politického upevňování armády spolu s prohlubováním vedoucí úlohy strany vytváří hlavní předpoklad pro růst její morálně politické síly a upevňování jednoty armády a lidu.

Dalším úkolem, který vyplývá z vojenskopolitické linie XIV. sjezdu pro ČSLA, je **zdokonalovat na všech stupních armády systém řízení a velení**. Komplexní a efektivní plnění všech náročných úkolů bojové a politické přípravy, polního výcviku vojsk je přímo závislé na kvalitě řízení. Potřeba jeho zdokonalování těsně souvisí s procesem vědeckotechnické revoluce ve vojenství, který je charakterizován neustálým vybavováním armády nejnovější bojovou technikou.

Zdokonalování řídicí a organizační práce velitelů, štábů vytváří optimální předpoklady pro zlepšování plánování, zejména perspektivního. XIV. sjezd KSČ v této oblasti zdůraznil naléhavost komplexního přístupu ke všem otázkám života vojsk, k úkolům bojové a politické přípravy, k úkolům souvisejícím s bojovou pohotovostí. To předpokládá využívání soudobých poznatků ekonomických a společenských věd, moderní výpočetní techniky a poznatků vědy o řízení. Trvalým úkolem v oblasti zdokonalování řízení zůstává stále využívání nevyčerpatelných zkušeností a poznatků z vědeckého řízení bratrských

armád Varšavské smlouvy, především Sovětské armády. S tím úzce souvisí prohlubování a rozšiřování spolupráce a koordinace s bratrskými armádami ve všech oblastech vojenské výstavby a řízení ozbrojených sil. Zkvalitňování řízení v neposlední řadě předpokládá pokračovat, respektive prohlubovat jednotné úsilí velitelů, politických pracovníků, stranických orgánů a společenských organizací při plnění úkolů bojové a politické přípravy a bojové pohotovosti. Z aplikace závěrů únorového pléna ÚV KSČ (1973) na podmínky armády výrazně vystupuje do popředí požadavek vysoké osobní odpovědnosti velitelů a politických orgánů za důsledné plnění plánů bojové a politické přípravy. Kvalitní řízení vytváří optimální podmínky pro včasné řešení potřeb příslušníků armády.

XIV. sjezd stanovil ČSLA velmi **náročné úkoly na úseku kázně a organizovanosti vojsk**. Potřeba nově řešit tuto problematiku je determinována charakterem soudobého boje. Cílem na tomto úseku je: podstatně zlepšit kázeň a organizovanost vojsk v duchu požadavků přísahy, řádů a úkolů stanovených rozkazem ministerstva národní obrany pro výcvikový rok. Vojenská kázeň v socialistické armádě spočívá na vysoké politické uvědomělosti každého vojáka, na hlubokém pochopení odpovědnosti za obranu socialistické vlasti a internacionální povinnosti. Vysoká kázeň a organizovanost vojsk představují základní předpoklady trvalé bojové pohotovosti. Zkušenosti jednoznačně dokazují, že s kázní a organizovaností stojí a padá akceschopnost vojenského organismu. Proto otázka kázně a organizovanosti vojsk v současné etapě výstavby armády má mimořádný politický význam a dosah.

Významným úkolem, který vyplývá z vojenskopolitické linie XIV. sjezdu pro ČSLA, je **zvyšování bojové pohotovosti** všech součástí armády. Požadavek neustálého zvyšování bojové pohotovosti vyplývá z nutnosti reagovat na zvláštnosti agresivních doktrín imperialistických zemí, na vývoj prostředků vedení války a na nové způsoby vedení soudobého boje. Na celarmádní konferenci tajemníků stranických organizací Sovětské armády ministr obrany SSSR maršál A. A. Grečko zdůraznil: „Bojová pohotovost je pojem široký a obsažný. Ze strategického hlediska chápeme pod termínem bojové pohotovosti takový stav ozbrojených sil, který spolehlivě zajišťuje bezpečnost země v době míru a dosažení stanovených cílů ve válce. Z taktického hlediska bojeschopnost svazů, svazků, jednotek, lodí a útvarů v maximálně krátké době organizované zahájit boj

s nepřítelem a za jakékoli situace úspěšně splnit stanovený úkol“.⁴⁾ Zdokonalování bojové pohotovosti jako nepřetržitý proces v sobě obsahuje: vysokou politickou uvědomělost příslušníků armády, pevnou a uvědomělou kázeň, přísně organizovaný režim v duchu řádů, kvalitní a důsledné plnění úkolů bojové a politické přípravy maximálně přiblížené bojovým podmínkám, mistrné ovládání svěřené bojové techniky. Vysokou bojovou pohotovostí přispívá ČSLA ke zvyšování bojové pohotovosti armád Varšavské smlouvy.

XIV. sjezd KSČ obrátil pozornost strany a společnosti na **rozvoj vědy a techniky**. V tom spočívá jeden ze základních předpokladů úspěšného rozvoje rozvinuté socialistické společnosti. Rozvoj vědy a techniky se v plném rozsahu týká i armády a je umocněn probíhající vědeckotechnickou revolucí ve vojenství. V podstatě jde o to, aby veškerý vědecký a technický výzkum v úzké koordinaci s vědeckým a technickým výzkumem bratrských armád Varšavské smlouvy, především Sovětské armádou, včas a s potřebným předstihem plně sloužil potřebám obrany socialistického Československa. Zkvalitňování a zefektivňování vědeckovýzkumné činnosti je spojeno s promyšlenou realistickou koncepcí a s prognostickou činností vědeckovýzkumných pracovišť.

XIV. sjezd KSČ vytyčil náročné **úkoly rozvoje školství, včetně školství vojenského**. Vojenská akademie, vojenské vysoké a střední školy připravují velitelé a politické kádry armády. Vzhledem k bouřlivému rozvoji vědy v procesu vědeckotechnické revoluce se podstatně zvyšují nároky jak na vědecko-pedagogický sbor, tak i na posluchače všech typů vojenských škol. V celé řadě to znovu zdůraznilo červencové plenární zasedání ÚV KSČ. Důraz položilo zejména na dva dialekticky spojené principy: **vysoký stupeň odbornosti a stranickosti** v celém systému přípravy a výchovy posluchačů vojenských škol. Náčelník hlavní politické správy ČSLA generálporučík PhDr. Václav Horáček na celarmádním aktivu zdůraznil: „Marxistickoleninské a vojenskopolitické vzdělání má jediný cíl: aby každý absolvent akademie, vysoké a střední školy byl všestranně — politicky a odborně připraven k práci ve vojscích, uměl organizovat bojovou a politickou přípravu, výcvik a výchovu vojáků. To vyžaduje, aby posluchači studovali, pochopili a osvojili si základní teoretické, ideové politické a metodologické poznatky stěžejních děl klasiků, zejména V. I. Lenina a dokumenty strany i mezinárodního

⁴⁾ Příloha Obrany lidu ze dne 31. 3. 1973

komunistického hnutí.⁵⁾ Trvalým úkolem vědecko-pedagogického sboru a posluchačů všech vojenských škol je komplexní studium sovětských zkušeností a poznatků sovětské vojenské vědy a jejich důsledné uplatňování v praxi.

XIV. sjezd KSČ zdůraznil další významný úkol ČSLA — **armáda musí být budována jako spolehlivý mocenský nástroj dělnické třídy a pracujícího lidu.** Úloha armády při obraně socialistických vymožeností proti vnějším a vnitřním nepřítelům je nezastupitelná, ČSLA pod vedením strany a v duchu sjezdové linie se objektivně podílí na výchově občanů naší země a připravuje morálně zdatné obránce a budovatele socialismu. Vojenská služba v socialistické armádě není jen školou bojového mistrovství. Je to zároveň dobrá škola ideového a fyzického zocelení, disciplinovanosti a organizovanosti. Tuto její úlohu a poslání zvláště výrazně zdůraznilo jednak plenární zasedání ÚV KSČ v říjnu 1972, které projednalo hlavní úkoly ideologické práce strany po XIV. sjezdu KSČ, jednak plenární zasedání ÚV KSČ v červenci 1973, které se zabývalo otázkou socialistické výchovy mladého pokolení a jeho přípravy pro život a práci v rozvinuté socialistické společnosti. Závěry obou zasedání ÚV KSČ podtrhují zvýšenou potřebu vnášet proletářskou ideologii do řad vojáků. Upevňování jejich třídních a stranických postojů tvoří hlavní předpoklad kvalitní přípravy na samostatný cílevědomý život v současné etapě zostřování třídního boje.

Nová etapa historického zápasu mezi socialismem a kapitalismem, jakož i všestranné důsledky vědeckotechnické revoluce ve vojenství, jež mají svůj odraz v kvalitativně nových formách ozbrojeného zápasu, **zvýrazňují úlohu morálního faktoru v soudobé válce.** Proto patří upevňování morálně politického faktoru, jakož i psychologická příprava příslušníků socialistické armády, k prvořadým a trvalým úkolům všech velitelů, politických pracovníků, stranických orgánů a společenských organizací.

ČSLA je úzce spojena s veškerým životem společnosti. **Růst její bojovosti souvisí s procesem prohlubování vedoucí úlohy dělnické třídy v rozvíjení socialistické společnosti.** Dělnická třída, která tvoří téměř 60 % našeho obyvatelstva, je objektem i subjektem historického procesu. Je hlavním tvůrcem materiálních hodnot a má rozhodující vliv na růst socialistického umědomení společnosti. Dělnická třída tvoří hlavní základ třídního svazku

s družstevním rolnictvem a pracující inteligencí. Tento svazek v podmínkách sblížení tříd a sociálních skupin tvoří hlavní politický pilíř socialistického státu. Jeho upevňování ovlivňuje přímo i nepřímou bojovost ČSLA. Proto důsledné uplatnění principu spojení armády s lidem vytváří stěžejní předpoklad pro to, aby socialistická armáda mohla úspěšně plnit své historické poslání — hájit zájmy lidu, jeho svobodu a nezávislost i jeho socialistické vymoženosti.

Vojenskopolitická linie XIV. sjezdu strany a její další konkretizace obsažená v usneseních jednotlivých plenárních zasedání ÚV KSČ a v rozkazech ministra národní obrany je **konkrétním programem další výstavby československých ozbrojených sil.** Jeho důsledné plnění vyžaduje od každého příslušníka armády pocit vysoké osobní zodpovědnosti za obranu socialistické vlasti, tvůrčí politickou a pracovní iniciativu. Tím každý příslušník armády aktivně přispívá k růstu bojovosti a bojové připravenosti nejen vlastní armády, ale konečně celé organizace Varšavské smlouvy.

Díky cílevědomé mírové ofenzivě socialistického společenství nastal obrat od „studené války“ k **uvolňování napětí.** V souvislosti s tímto složitým procesem položilo červencové zasedání ÚV KSČ (1973) zvláštní důraz na **ideologickou stránku této problematiky. Zdůraznilo tři základní skutečnosti:**

1. Leninská politika mírového soužití států s rozdílným společenským zřízením v žádném případě neznamena oslabení nebo dokonce otupení ideologického boje mezi socialismem a kapitalismem.

2. Řada významných dohod uzavřených mezi socialistickými a kapitalistickými státy nic nemění na objektivním faktu, že svět je třídně rozdělen.

3. Agresivní podstata imperialismu se nezměnila a nebylo odstraněno nebezpečí vzniku války.

„Proces uvolňování napětí zdaleka ještě nevedl k překonání četných negativních zkušeností“, zdůraznil tajemník ÚV KSČ V Bifak, „jez v minulosti kalily vzájemné vztahy mezi státy a které i dnes musíme pečlivě sledovat, abychom mohli dělat správné závěry. O tom svědčí fakta i slova. Bez ohledu na pokrok při zmírňování napětí, v rámci Severoatlantického paktu pokračuje zvyšování výdajů na zbrojení. Již samy skutečnosti ukazují, jak lehkomyšlné a neodpovědné a přitom naprosto neodůvodněné by mohly být názory, jež by v souvislosti s uvolňováním napětí kladly různé otázky nad posláním

⁵⁾ Příloha Obrany lidu, 19. 7. 1973, s. 6

lidové armády nebo nad funkcí Varšavské smlouvy.⁶⁾ Z tohoto hodnocení mezinárodních vztahů a vojenskopolitické situace v Evropě i v celosvětovém měřítku vyplývá jednoznačný závěr, že všechny úkoly obsažené ve vojenskopolitické linii XIV. sjezdu musí být důsledně plněny, aby ČSLA byla připravena kdykoli splnit svou třídní a internacionální povinnost.

Z jednání červencového pléna ÚV KSČ vystupují pro příslušníky ČSLA do popředí **tyto úkoly:**

- rozhodně a důsledně bojovat proti iluzím o podstatě, charakteru imperialismu a jeho politiku. Rozhodující je skutečnost, že protisovětské a protisocialistické zaměření imperialistické zahraniční politiky se nezměnilo. Mění se pouze jeho možnosti a jeho taktika;

- vývoj mezinárodních vztahů a uvolňování napětí posuzovat a hodnotit z důsledně třídních pozic;

- rozhodně bojovat proti jakýmkoli projevům pacifismu a jeho nositelům. Šíření pacifistických iluzí snižuje ideově politickou bdělost příslušníky armády a brannou hodnotu morálně politického potenciálu. Ve svých důsledcích pacifismus snižuje a narušuje politickou a ideologickou bdělost a vytváří falešné, neodůvodněné iluze o podstatě a charakteru imperialistické politiky. Tím vším by se otevřel prostor pro ideologickou diverzi. Na tomto úseku platí leninská teze, že boj proti nebezpečí války není prostá a snadná záležitost. Tento boj je součástí třídního boje, který probíhá na mezinárodní aréně mezi socialismem a imperialismem;

- soustavně a cílevědomě objasňovat

nezbytnost vysoké bojové pohotovosti, kázně a organizovanosti vojsk. Velmi aktuální v této souvislosti je závěr V. I. Lenina, který zdůraznil, že armáda, která se necvičí v ovládnutí všech druhů zbraní, všech bojových prostředků a metod, jimiž disponuje nebo může disponovat nepřítel, počíná si pošetile, ba zločinně.

XIV. sjezd KSČ stanovil hlavní směry a úkoly komplexního rozvoje vyspělé socialistické společnosti pro nejbližší vývojovou etapu. Dialektickou součástí celkové sjezdové politické linie je linie vojenskopolitická. Tato linie teoreticky vychází ze základní marxisticko-leninské teze, že **obrana socialistické vlasti je obecnou zákonitostí rozvoje světové socialistické soustavy, internacionální povinností všech socialistických zemí.** Je trvalým úkolem celé společnosti, ozbrojených sil, státních a společenských orgánů a institucí. Platí zde zásada, zdůrazněná XXIV. sjezdem KSSS, že všechno, co lid vytvořil, musí být spolehlivě chráněno. Vojenskopolitická linie XIV. sjezdu strany vymezuje konkrétní úkoly a cesty, jak v nynější vývojové etapě uskutečňovat leninské principy při výstavbě československých ozbrojených sil. Svou sociální podstatou je vyhraněná třídní a internacionální. Vojenskopolitická linie XIV. sjezdu KSČ úzce koresponduje s vojenskopolitickou linií XXIV. sjezdu KSSS a dalších bratrských komunistických a dělnických stran socialistického společenství, celého socialistického společenství národů a jeho obranné organizace Varšavské smlouvy i veškerého mezinárodního komunistického hnutí.

⁶⁾ Rudé právo 8. 7. 1973